

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/3351-6

28. januar 2021

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe i rovviltregion 3 i 2021

Klima- og miljødepartementet viser til klage 5. november 2020 fra Oppland Bonde- og Småbrukarlag og fra NOAH 4. desember 2020 over rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 4. november 2020 om kvote for kvotejakt på gaupe i 2021.

Klima- og miljødepartementet viser til at gaupebestanden for første gang på åtte år er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger. Antallet ynglinger i region 3 har de siste årene ligger over bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Departementet legger vekt på at den kvoten rovviltnemnda har vedtatt for jakt på gaupe i region 3 i 2021 mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Departementet finner ikke at de momentene Oppland Bonde- og småbrukarlag peker på bør føre til at rovviltnemndas vedtak endres. Departementet opprettholder derfor rovviltnemndas vedtak. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 fattet 4. november 2020 vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe i 2021. Vedtaket ble påklaget av Oppland Bonde- og Småbrukarlag 5. november 2020 og av NOAH 4. desember 2020. Rovviltnemnda behandlet klagen fra Oppland- Bonde og Småbrukarlag 17. desember 2020 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 15. januar 2021. NOAH har sendt sin klage direkte til Klima- og miljødepartementet, og deres klage er derfor ikke vurdert av rovviltnemnda og Miljødirektoratet.

Klagers anførsler

Oppland Bonde- og Småbrukarlag mener nemndas vedtak strider mot «Rovviltforliket av 2011 som sier at soneforvaltningen skal være tydelig og at det ikke skal finnes rovvilt som

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

utgjør et skadepotensiale i beiteprioriterte områder. De mener det er stor usikkerhet om hvor mange familiegrupper som faktisk er innenfor denne sonen, og spesielt i de områdene som grenser mot andre regioner. Etter utvidelse av gaupesone i region 3 til dagens sone, bør den være stor nok til å nå bestandsmålet for hele regionen. Å frita familiegrupper for jakt og dermed en del hunndyr i beiteprioriterte områder, mener de vil forskyve yngleområdene og gi økt bestand av gaupe med økte tap for beitenæringa i beiteprioriterte områder. Ut fra situasjonen med mange ynglinger i beiteprioritert områder, er nødvendig at det tas ut familiegrupper selv om dette innebærer at ynglemålet på 5 ynglinger ikke opprettholdes for 2021.

NOAH påpeker at gaupe er en sterkt truet art på Norsk Rødliste for arter 2015. For første gang på åtte år ligger den norske gaupebestanden over det nasjonale bestandsmålet av 65 årlige familiegrupper. Samtidig ligger hele gaupebestanden i Skandinavia på samme nivå som i fjor. Etter tallene fra Rovdata ligger gaupebestanden i regionene 2, 3 og 6 over bestandsmålet, men antall familiegrupper har egentlig gått ned i regionene 3, 4 og 6, sammenlignet med 2019. I regionene 4 (Oslo, Akershus og Østfold) og 5 (Hedmark) ligger bestanden under de regionale bestandsmålene. Rovviltnemnda i region 5 har anbefalt Miljødirektoratet å ikke åpne for kvotejakt på gaupe i 2021. NOAH mener at det å tillate kvotefri jakt på gaupe som er en sterkt truet art, vil ikke være i samsvar med naturmangfoldloven § 5 og § 6, jf. føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. Det vil være i strid med naturmangfoldloven å tillate kvotejakt i regionene 3 og 6 hvor antall familiegrupper har gått ned. I tillegg er kvoten på 70 dyr av en bestand som består av omtrent 390 dyr, for høyt. Etter Naturindeks 2020 ligger indeksen for gaupe mellom 0,03- 0,18 – dette viser at gaupe er forvaltet veldig intenst slik at den ikke kan oppfylle sin økologiske rolle som toppredator i norsk natur.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda har i sitt vedtak redegjort for gjeldende regelverk, forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og for bestandssituasjonen for gaupe. Videre har de gitt oversikt over gaupeskader på sau. I innstillingen til rovviltnemndas vedtak er det blant annet sagt:

"Det nasjonale bestandsmålet for gaupe i region 3 (Oppland) er 5 årlige ynglinger. Fylkesmannen viser til NINA/Rovdatas rapport for 2020, der gjennomsnittet for de siste tre år er beregnet til 6 årlige ynglinger. Rovviltnemnda har således myndighet til å fatte vedtak om kvote og områder for jakt på gaupe for 2021, jf rovviltforskriftens § 13.

Kvote og avgrensning av jaktregioner

Gaupebestanden ligger nå over bestandsmålet nasjonalt i 2020. Ser man på gjennomsnittet av de siste tre årene ligger man tilnærmet på bestandsmålet på fem årlige ynglinger i Oppland. Jaktkvoten bør derfor settes slik at jakta i liten grad fører til endring i bestandsstørrelsen, og at bestanden holdes stabil. En gaupebestand vil naturlig variere betydelig i størrelse over tid. Det kan være stor variasjon i ynglesuksess og kullstørrelse både mellom de enkelte hunngauper, mellom områder og mellom år. Dette henger blant annet sammen med fødetilgangen, og en må derfor påregnes store variasjoner i antall ynglinger fra år til år selv i en stabil bestand. Denne dynamikken er kjent hos mange arter og er særlig utpreget hos arter som er tilpasset et ustabilt næringstilbud. Det har også vært en høy avgang av gaupe under jakta de siste årene, tatt i betraktning av at en har vært under det nasjonale bestandsmålet"

"Bestanden av gaupe i region 3 Oppland ligger fortsatt over bestandsmålet på 5 familiegrupper (gjennomsnitt siste tre år), og hovedutfordringen vil ligge i å holde bestanden stabil på dette nivået. Det er derfor viktig å vite omtrent hvor store uttak man kan ha for å stabilisere bestanden rundt bestandsmålet. Nilsen m. fl. (NINA Rapport 774 - 2011) har i sin prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge estimert at dersom man ønsker å holde en bestand stabil bør uttaket av voksne hunndyr ligge rundt 0,43 hunndyr per familiegruppe, og uttaket av dyr total bør ligge rundt 1,27 dyr per familiegruppe. Med 5 familiegrupper i Oppland i 2020 gir dette en hunndyrkvote på 2 dyr ($5 * 0,43 = 2,15$), og en totalkvote på 6 dyr ($5 * 1,27 = 6,35$). Kvote som sekretariatet har foreslått for region 3 har de siste årene ligget noe over hva denne modellen foreslår. I tillegg viser beregnet prognose for 2021 i NINA rapp 1846 at vi ligger godt an mht. å nå bestandsmålet til neste år. Vedtak om jakt på gaupe skal være i samsvar med regional forvaltningsplan, jf. forskriftens §§ 6 og 10. For å oppnå målsettingen i forvaltningsplanen tilrår Fylkesmannen at det settes en noe høyere kvote i området hvor nemnda ikke ønsker ynglinger av gaupe og lav kvote i området hvor nemnda ønsker de 5 årlige ynglingene. Det har fra nemnda og fra enkelte kommuner tidligere framkommet ønske om å ha en delkvote fordelt til de områder med størst tap beitesesongen i forkant (Sørvest-Oppland). Fylkesmannen mener slike uttak vanskelig kan sees på som direkte skadeforebyggende den neste beitesesong, da gaupenes revir kan forskyves en del etter uttak. En kan få nye gauper i områder der dyr er tatt ut, og potensielt kan reviret til ett individ overtas av to nye individ. På grunn av at det er påvist en betydelig individuell variasjons i gaupenes drapsrate, vil effekten fra år til år være usikker. Vi ser imidlertid den konfliktreduserende effekten med en slik ordning, men vi mener at 2 delområder bør videreføres også i kvotejakta 2021. Også for beitesesongen 2020 er skadene på sau konsentrert i Nord-Fron og Sel (7), ellers i Gudbrandsdalen er det noen skader i Lom (1), Skjåk (1) Gausdal (1) og Lillehammer (1). Innenfor forvaltningssonen for gaupe er det registrert skader i Etnedal (4), Sør- Aurdal (1) og Gran (2). De er ideelt sett ønskelig å innrette kvotejakta slik at typiske skadegjørere blir tatt ut. Dette er imidlertid krevende ut fra de totale hensyn som må vektlegges i kvoteforslaget. Vi tilrår en jaktområdeinndeling med 2 delområder videreføres. Dette for at en har vektlagt hensynet til å kunne ha et visst uttak av gaupe i hele regionen, men samtidig ikke har så snevre grenser at en ikke får tatt ut totalkvoten. Videre tilrår sekretariatet å videreføre at familiegrupper av gaupe, dvs. der flere dyr går sammen, er unntatt fra kvoten. Dette vil sikre produksjonsdyr i bestanden. Videre vil jakt på familiegrupper gjøre at hunndyrkvoten blir fylt, samt at den skadeforebyggende effekten ved å skyte hunngauper/og eller unger er mindre enn å jakte på enkelt dyr, som oftest vil være hanndyr. Særlig unge hanngauper har vist en større tilbøyelighet til å ta sau. Sekretariatet mener det er positive erfaringer med denne ordningen gjort i 2019. Vi tilrår at det ikke blir gitt tilleggskvoter utover dette vedtaket i løpet av jakttiden 1. februar – 31. mars 2020. Det vises til kravet om det må ny vesentlig kunnskap om bestanden som er verifisert av Rovdata for å kunne gjøre nye vedtak."

Rovviltnemnda har særskilt vurdert betydningen av at regionsgrensene er noe justert, men finner ikke at det har betydning for sitt vedtak. Rovviltnemnda vedtok følgende:

"Rovviltnemnda i region 3 vedtar at kvote og områder for kvotejakt på gaupe i region 3/Oppland i 2021 blir som følger:

Totalkvote: 8 dyr/hunndyrkvote 4 dyr over 1 år – hvorav familiegrupper unntas jakt i alle områder. Kvoten fordeler seg slik:

Område 1: Del av regionen hvor forvaltningsplanen ikke legger opp til ynglinger av gaupe: kommunene Lesja, Dovre, Vågå Lom og Skjåk, Lillehammer, Øyer, Gausdal, Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron og Sel; 4 dyr.

Område 2: Del av regionen der forvaltningsplanen legger opp til 5 årlige ynglinger/familiegrupper av gaupe: kommunene Vang, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Nord-Aurdal. Sør-Aurdal og Etnedal, Nordre Land, Søndre Land, Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten og Gran; 2 dyr"

I innstillingen til rovviltnemndas behandling av klagen er det blant annet sagt følgende:

"I møtet den 4. november 2020 i sak 48/20 fattet rovviltnemnda vedtak om kvotejakt på gaupe med en totalkvote på 8 dyr/hunndyrkvote 4 dyr over 1 år, hvorav familiegrupper unntas jakt i alle områder. Kvoten er fordelt på 2 områder, hvor det fra jaktstart er tildelt 4 dyr i beiteprioritert område, og 2 dyr i gaupesona. 2 dyr er holdt tilbake for senere fordeling. Sekretariatets innstilling når det gjaldt kvotens størrelse i antall dyr var 8 dyr, men med hunndyrkvote på maks 3 dyr. Sekretariatene har i saksframlegget for sak 44/20 og sak 48/20 lagt fram kunnskapsgrunnlaget, herunder skadeomfang og felte dyr tidligere år, oversikt over bestandssituasjonen og det juridiske grunnlaget for saken. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen (i dette tilfellet rovviltnemnda) foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Sekretariatene anser at det er sentralt i en klagebehandling om saken på vedtakstidspunktet var tilstrekkelig opplyst, og om det gjennom klagen har fremkommet opplysninger som ikke var kjent for nemndene på vedtakstidspunktet. Sekretariatet anser at de fleste av momentene som anføres i klagen er vurdert og redegjort for i saksframlegget til sak 44/20 og 48/20. Sekretariatene vil imidlertid gi noen utdypende kommentarer til enkelte av momentene i klagen i klagen.

- Usikkerhet om antall familiegrupper

Overvåkingen av rovvilt i Skandinavia er på et høyt nivå i internasjonal målestokk. Det er dataene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt som legges til grunn for å fastsette antall individ som kan inngå i kvotejakta på gaupe. Gjennom antatt sikre og dokumenterte observasjoner som spor, synsobservasjoner, viltkamerabilder og døde unger beregnes antall familiegrupper. Ut fra antall registrerte ynglinger (familiegrupper) kan man beregne antall gauper i bestanden. Det er likevel krevende å dokumentere med sikkerhet årlige ynglinger på gaupe, derfor beregnes dette gjennom også å benytte matematiske modeller spesielt basert på avstandsregler og tetthet av store byttedyr for å anslå antall familiegrupper. Etter det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt skal «gaupe overvåkes ved registrering av familiegrupper. Miljødirektoratet har en egen avtale med Norges jeger og fiskerforbund (NJFF) om lokal medvirkning i arbeidet med familiegruppereregistreringer. Rovdata skal sikre en løpende dialog med NJFF om arbeidet, samt rapportere om status i arbeidet». Basis i overvåkingsopplegget er at Statens naturoppsyn sjekker opp tilfeldige meldinger om familiegrupper/observasjoner der det er mistanke om at flere dyr går sammen i felt. Helt siden begynnelsen på 2000-tallet har Fylkesmannen/rovviltnemnda i region 3 i tillegg gitt et tilskudd til Oppland jeger og fisk for å drive supplerende frisporing. Formålet er å gi en større sikkerhet i

bestandsregisteringsarbeidet. Dette har ført til at jegermiljøene i alle deler av fylket er blir mer direkte involvert i bestandsregistreringen. I tillegg til et sikrere bestandsestimat (flere meldinger som SNO sjekker i felt), har det også gitt en større enighet om bestandsnivået. I tillegg til det årlige tilskuddet til Oppland JFF, har Fylkesmannen i en periode gitt tilskudd til NINA for utprøving av kameraovervåking på gaupe i Vestoppland. Prosjektet varte i 3-4 år, og var et nært samarbeid mellom NINA og Oppland JFF. Prosjektet viste at det var mulig å benytte viltkamerateknologi for å skille familiegrupper fra hverandre. Prosjektet ga likevel ikke noen flere forskjellige familiegrupper, enn det som likevel var fanget opp gjennom oppsøkende sporing på snø utført av jegere/SNO. Bestandstallene var likevel enda mer omforente enn før. Det er i 2019 igangsatt et lignende overvåkingsprosjekt med bruk av viltkamera i regi av NINA i Gudbrandsdalen. Dette er for å få mer kunnskap om gaupas områdebruk og leveområdestørrelse i et smalt og langstrakt dalføre som Gudbrandsdalen. Konklusjonen er at det vil alltid være noe tvil om bestandsestimatene på en viltbestand, men det er likevel gjort svært mange tiltak i region 3 for å ha best mulig kunnskap om gaupebestanden. Kunnskapsgrunnlaget vurderes derfor som tilfredsstillende og godt nok for å vurdere skadeforebyggende uttak som skadefelling og kvotejakt på gaupe.

- Soneforvaltning av gaupe i region 3 og at klager hevder det er favorisering av rovdyr i beiteprioriterte områder.

Etter rovviltforskriftens § 4 skal rovviltnemnda forvalte gaupe slik at en sikrer en delbestand på minimum 5 årlige familiegrupper. Innenfor denne rammen skal forvaltningen legge til rette for en differensiert forvaltning av rovvilt (§ 6), det vil si rovviltsoner der rovviltet skal ha prioritet og der en søker primært at bestandsmålet skal nås, og beiteprioriterte områder der beitenæringen skal ha forrang gjennom en mindre rovviltbelastning. I forhold til klagers moment, overstyrer ikke soneringen i forvaltningsplanen og målsettingene for beiteprioriterte områder, det regionalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Er ikke ynglingen § 5 har fastsatt innenfor rovviltprioritert område, må de kunne opptre utenfor sonen. Erfaringer i de senere år har vist det vanskelig å oppnå en klar soneforvaltning av gaupe. Mye henger sammen med artens spredningsbiologi der ungdyr ofte vandrer langt fra oppvekstområdet og etablerer nye revir. Klager henviser til enkeltpunkt i rovviltforliket. Det er viktig å påpeke at Rovviltforliket i 2011 var et anmodningsvedtak gjort av Stortinget. Det er totalt 47 punkt/målformuleringer som samlet angir en retning i rovviltforvaltningen. Det må derfor leses i sammenheng, en kan ikke ta ut enkelt punkt i forliket og gjøre dette gjeldende over lov og forskrift.

- Klager hevder det må skytes ut familiegrupper og hunndyr selv om vi da ikke når bestandsmålet i 2021 om 5 ynglinger.

Nemnda er opptatt av at kvotejakta på gaupe er innrettet slik at uttaket er mest mulig skadeforebyggende, samtidig som det er tilstrekkelig sikkerhet i at det nasjonal fastsatte bestandsmålet nås det påfølgende år. Ved å åpne opp for jakt på familiegrupper vil en øke jaktinnsatsen på voksne hunndyr som er produksjonsdyra i en bestand og det vil være økt risiko for at hunndyrkvoten nås tidligere. Dette er lite skadeforebyggende, ettersom forskning har vist at det er særlig hannauger som gjør mest skade på sau. I tillegg vil jakt på familiegrupper åpne for jakt på dyr som har en høy dødelighet i utgangspunktet. Ungdyra i en familiegruppe har en høy naturlig dødelighet det første

leveåret etter de forlater morddyret. Jakt på morddyr med avkom har også en dyreetisk side, som må vektlegges mht. allmenhetens aksept for virkemidlene i rovviltforvaltningen."

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:

"NINA rapport 1846 "Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2020" gir den siste oppdaterte oversikten over antall dokumenterte ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet. Årene 2018, 2019 og 2020 er det registrert henholdsvis 57,5, 55 og 66,5 familiegrupper av gaupe på landsbasis. Antall registrerte familiegrupper i 2020 tilsvarer en bestand på omkring 393 dyr (95 % CI = 326–460) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2020 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2020 viser en oppgang på 22 % i antall gauper på landsbasis i forhold til i 2019. Direktoratet konstaterer at gaupebestanden for første gang på åtte år er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004). I rovviltregion 3 ble det før jakt i 2020 registrert 5 ynglinger av gaupe. Regionen ligger dermed på det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Gjennomsnittlig for de siste tre år har det vært registrert 6 familiegrupper av gaupe.

Om gaupas forventede utvikling i regionen:

Norsk institutt for naturforskning (NINA) introduserte i 2011 en prognosemodell for beregning av bestanden av gaupe i Norge (NINA rapport 774). Modellen kan benyttes til å forutsi bestandsstørrelse av gaupe fremover i tid, samt å beregne hvilken effekt ulike jaktuttak vil ha på bestanden før jakt den påfølgende vinteren. Dette som en hjelp til å redusere utfordringene med å stabilisere utviklingen av gaupebestanden, siden en tidligere har vært nødt til å ta utgangspunkt i fjorårets familiegruppetellinger når årets kvoter skal fastsettes. Modellen baserer seg på tidsserien med tellinger av familiegrupper og uttak av gauper bakover i tid for å beregne en prognose fremover i tid. Det er viktig å understreke usikkerheten i de regionale prognosene da det er små tall det opereres med. Prognosemodellen kan anvendes til å beregne hvor store uttak en region bør ha, når regionen befinner seg i nærheten av bestandsmålet og det er ønskelig med en stabilisert bestand. For landet som helhet viser modellen at en kan høste 0,43 voksne hunndyr pr registrerte familiegruppe hvis en ønsker en stabilisert bestand rundt bestandsmålet. Modellen viser også at en kan høste 1,27 gauper pr registrerte familiegruppe hvis en ønsker en stabilisert bestand rundt bestandsmålet. Det er viktig å understreke at usikkerheten i estimatene til modellen blir større for de regionspesifikke prognosene. Her er antall familiegrupper mindre, og i enkelte regioner snakker vi om svært små tall. Dette betyr at den usikkerheten som eksisterer rundt observasjoner av familiegrupper spiller en større rolle jo mindre tall man opererer med, og videre er små bestander mer påvirket av tilfeldige variasjoner i f.eks. fødsels- og dødsrater. Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2020 og kjent uttak av voksne hunndyr i 2020, gir prognosemodellen et estimat på 70 familiegrupper på landsbasis og før jakt i 2021. Modellberegningene viser at det ikke er sannsynlighetsovervekt at et uttak av 30 voksne hunndyr totalt i Norge i 2021 fører til at bestanden havner under det nasjonale bestandsmålet i 2022 (Figur 1, -37 % sannsynlighet for at bestanden er under 65 årlige ynglinger). Miljødirektoratet viser til at en total kvote på 32 hunndyr i regioner med mål om yngling av gaupe vil redusere gaupebestanden ytterligere ned mot det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger.

Ut fra modellen er det en risiko for at antall familiegrupper ved neste års yngling kan havne under 65 familiegrupper av gauper, men vi anser likevel det som mest sannsynlig at bestanden vil være i tråd med det nasjonale bestandsmålet."

"Rovviltnemdene 1, 2, 3 og 6 har til sammen vedtatt en kvote på 26 hunndyr. Miljødirektoratet vedtok i tillegg en kvote på 3 hunndyr for region 7 og 3 hunndyr for region 8. Til sammen utgjør dette en total kvote på 32 hunndyr i Norge. Nemndene har også vedtatt kvotefri jakt på gaupe i flere områder som kan føre til felling av ytterligere hunndyr. Med utgangspunkt i prognosen for antall familiegrupper før jakt i 2021 og anbefalt høstingsrate for å holde en stabil bestand, mener Miljødirektoratet et uttak på inntil 8 gauper med en hunndyrkvote på 4 voksne hunndyr gir en akseptabel sannsynlighet for å oppnå bestandsmålet i regionen i 2021. Vi vil imidlertid understreke at hunndyrkvoten er høy og usikkerheten på prognosen er stor. Miljødirektoratet noterer at forvaltningsområdet for gaupe i region 3 er redusert med 5 % ved at Lunner og Jevnaker kommuner er flyttet over til region 4 etter at prognosen ble utarbeidet og etter at nemnda fattet et tilsvarende kvotevedtak i oktober 2020. Vi viser også til sekretariatets saksutredning for kvotejakt på gaupe i regionen, der sekretariatet foreslår en hunndyrkvote på maksimum 3 dyr. Miljødirektoratet mener det er positivt at nemnda har unntatt felling av familiegrupper i kvotevedtaket. Det bør øke det relative uttaket av hunndyr og øke dyrevelferden for gaupeunger som fremdeles er i følge med mora.

Konklusjon *Etter en helhetsvurdering av vedtak om kvote for jakt på gaupe i region 3 i 2020, anser Miljødirektoratet det som mest sannsynlig at en effektivisering av vedtatt kvotestørrelse vil føre til at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen."*

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter viltloven § 9, naturmangfoldloven §§ 16 og 77, og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11. Departementet legger, i henhold til naturmangfoldloven § 7, i sin vurdering prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og § 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 trekkes inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder naturmangfoldloven § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 er ikke relevant i denne saken, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Det er et vilkår for jakt på gaupe at best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at gaupe produserer et høstingsverdig overskudd, jf. naturmangfoldloven § 16 tredje ledd. Videre følger det av naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd at ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting, skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

For gaupe har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvoter for jakt når bestanden, basert på et treårs gjennomsnitt av bestandsstatus, ligger over bestandsmålet, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11. Rovviltnemnda skal i forbindelse med kvotefastsettelsen bl.a. gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre

at bestanden etter neste yngling vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd.

Ved behandlingen av St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Gjennom ny stortingsbehandling våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jf. rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) punkt 2.1.7. Videre går det fram av rovviltforliket at forvaltningen skal skje på en slik måte at bestanden over tid ligger så nær bestandsmålet som mulig. Det nasjonale bestandsmålet er fordelt på syv av de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 3 er bestandsmålet 5 årlige ynglinger av gaupe, jf. rovviltforskriften § 4 første ledd bokstav f.

Gaupe er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Når det gjelder bestandssituasjonen for gaupe, vises det til informasjon fra Rovdata (Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt). Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. NINA rapport 1846, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2020, gir den siste oppdaterte oversikten over antall dokumenterte ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet. Årene 2018, 2019 og 2020 er det registrert henholdsvis 57,5, 55 og 66,5 familiegrupper av gaupe på landsbasis. Antall registrerte familiegrupper i 2020 tilsvarer en bestand på omkring 393 dyr (95 % CI = 326–460) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2020 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2020 viser en oppgang på 22 % i antall gauper på landsbasis i forhold til i 2019. Direktoratet konstaterer at gaupebestanden for første gang på åtte år er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004). I rovviltregion 3 ble det før jakt i 2020 registrert 5 ynglinger av gaupe. Regionen ligger dermed på det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Som det fremgår av Miljødirektoratets faglige tilråding har det de siste tre år har det vært registrert 6 familiegrupper av gaupe. Regionen er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Departementet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap. Departementet har derfor tillagt føre-var-prinsippet i nml. § 9 liten vekt.

Naturmangfoldloven § 5 sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder gaupe er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften § 3 og § 4 og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Departementet har tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken, da vedtaket vil bidra til at vi når bestandsmålet for gaupe på landsbasis, jf. naturmangfoldloven § 10.

Departementet viser til at vedtaksmyndigheten skal vurdere eventuelle uttak blant annet ut fra hensynet til å komme så nær de regionale bestandsmålene som mulig. I kommentarene til § 7 i rovviltforskriften heter det at kravet til presisjon øker jo nærmere ned mot det nasjonale bestandsmålet den aktuelle rovviltart forvaltes. Kravet til presisjon i kvotefastsettelsen er lik uansett om man ligger under eller over bestandsmålet.

Det følger av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Naturmangfoldloven § 14 annet ledd slår fast at det ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Vedtaket gjelder kvotejakt i områder der det foregår reindrift, og departementet anser at vedtaket berører samiske interesser direkte. Rovviltnemnda har redegjort for skade- og konfliktsituasjonen for beitenæringen i regionen. Departementet legger til grunn at rovviltnemndas vedtak blant annet er fattet på bakgrunn av potensialet for gaupeskadene på beitedyr, og andre viktige samfunnsinteresser er tillagt stor vekt, jf. naturmangfoldloven § 14.

Miljødirektoratet anser det som mest sannsynlig at en effektivering av vedtatt kvotestørrelse på 8 gauper med en hunddyrkvote på 4 voksne hunddyr vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Departementet er enig i dette.

Klagen fra NOAH er sendt direkte til Klima- og miljødepartementet og er derfor ikke vurdert av rovviltnemnda og Miljødirektoratet. Departementet viser til at de momentene NOAH påpeker i sin klage er grundig vurdert av rovviltnemnda i deres vedtak og i Miljødirektoratets faglige tilråding.

Når det gjelder de punktene Oppland Bonde- og Småbrukarlag har fremført i sin klage, viser departementet til den grundige vurdering rovviltnemnda har gjort av disse i sin vurdering av klagen. Departementet er enig i de vurderinger nemnda har foretatt. Vi viser til disse og finner ikke at noen av disse synspunktene bør føre til endring i rovviltnemndas vedtak.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet viser til at gaupebestanden for første gang på åtte år er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger. Antallet ynglinger i region 3 har de siste årene ligger over bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Departementet legger vekt på at den kvoten rovviltnemnda har vedtatt for jakt på gaupe i region 3 i 2021 mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Departementet finner ikke at de momentene Oppland Bonde- og småbrukarlag peker på bør føre til at rovviltnemndas vedtak endres. Departementet opprettholder derfor rovviltnemndas vedtak. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 3
Statsforvalteren i Innlandet

Oppland Bonde- og Småbrukarlag
NOAH